

# UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

**Uredništvo Učiteljskega Tovariša**  
v Ljubljani.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljke je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne.

Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Vse leto velja . . . 10.— K  
pol leta . . . . . 5.—  
četrt leta . . . . . 2.50  
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostopne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h  
" " " dvakrat . . . 12 "  
" " " trikrat . . . 10 "  
za nadaljnja izvršenja od petit-vrste po 8 h.  
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

**Upravništvo Učiteljskega Tovariša**  
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

## Jubilej Zaveze.

**Slovanski bratje na našem jubileju.**

Deželno osrednjo zvezo učiteljskih društev v kraljestvu Češkem bosta zastopala predsednik Jos. Smrtka in tajnik Bohdan Skála. Deželno osrednjo zvezo meščanskih šol v kraljestvu Češkem bo zastopal kol. P. Skalický. Zvezo moravskih učiteljskih društev pa predsednik in poslanec Jos. Havlik. — Tovariš Bohdan Skála je za slavnostno zborovanje prijavil referat »Učiteljska državljanska svoboda in svoboda prepričanja«.

**Iz našega uredništva.**

Ob Zavezinem jubileju izide naš list v slavnostni obliki in v večjem obsegu. — Vabimo vsakogar, naj prispeva za to številko, ko jo poklonimo kot pozdravni dar svojim slovanskim gostom. — Rokopise prosimo poslati zanesljivo do 18. avgusta t. l.

**Iz stanovanjskega odseka.**

Udeležence in udeleženci Zavezinega jubileja naj sporoče, ali si žele  
1. prenočišče v hotelu,  
2. prenočišče privatno,  
3. prenočišče skupno (brezplačno).  
Ta naznanila, ki naj tudi povedo, za koliko noči si posameznik želi prenočišča, je poslati najpozneje do 25. avgusta t. l. na naslov: Ludovik Dermelj, učitelj v Ljubljani, Gluhonemnica.

**Iz banketnega odseka.**

Kdor se udeleži slavnostnega banketa dne 7. septembra v hotelu Tivoli, naj prijavi svojo udeležbo najpozneje do 25. avgusta t. l. na naslov: Ludovik Dermelj, učitelj v Ljubljani, Gluhonemnica. (Cena za osebo 5 K). Kdor se prijavi, se s tem obenem obveže, da se banketa res udeleži, oziroma — če bi se ga ne udeležil — da plača naznanjeno ceno.

**Iz sprejemnega odseka.**

Sprejemni odsek se pripravlja, da priredi vsemu učiteljstvu, ki se udeleži Zavezinega jubileja, čim lepši in dostojnejši sprejem. Kdaj se uradni sprejem vrši, javimo pravočasno.

**Spominski spis.**

Zaveza izda za svoj jubilej spominski spis, ki objavi zgodovino Zaveze in zgodovino slovanskega učiteljstva v dobi 25 let. Po obliki in vsebini bo ta spis odlično delo. Že danes opozarjamo nanj!

## LISTEK.

† Jožef Sedlak.

Z nepopisno naglico se odpirajo v zadnjih mesecih grobna vrata, ki nam redčijo naše vrste. Tovariš za tovarišem nas zapušča. Komaj smo pokopali Letnerja, Pretnerja — pa že smo zopet spremili k večnemu počitku dne 6. avgusta t. l. v 46. letu starosti umrlega Jožefa Sedlaka, nadučitelja na Jesenicah.

Joško! Slutil si bližajočo se smrt. Ho-dil si zadnje mesece na pokopališče, kjer si si med grobovi izbral svoj kotiček. »Bomo šli za zid«, si mi ponovno poudarjal. Kdo je mogel verovati, da se bo tvoja želodčna bolezen, kakor si jo imenoval, tako hitro razpasla in te tako nanaglo ma ugonobila. Danes, ko že snivaš v hladni gomili pod Kamniškimi planinami, ko uživaš mir v lepšem svetu, te razumem in se spominjam tvojega trpkega življenja.

Življenje pokojnega nadučitelja je dolga vez žalosti in bede.

**Natančen vzpored.**

Natančen vzpored bomo mogli priobčiti v svojem listu v številki, ki izide dne 29. t. m. — Dne 19. t. m. se vrši na Dunaju seja odbora Zveze slovanskega učiteljstva v Avstriji, ki se je udeležil tovariš L. Jelenec. — Na Dunaju se domenijo o vseh podrobnostih, in na podlagi Jelenčevega referata bomo po njegovem poratku z Dunaja sestavili in objavili natančen vzpored.

## Predizobrazba učiteljstva.

Genova, 6. avgusta 1913.

Včerajšnji »Berliner Tageblatt« priobčuje na uvodnem mestu pod zgorajšnjim naslovom članek znamenitega nemškega pedagoga J. Tews, ki kaže, kako živo se zanima Nemčija za vzgojo dobrega učiteljstva. Ker list večini slovanskega učiteljstva ni na razpolago, naj podam tu iz solnčne Italije glavne misli tega zanimivega članka:

V Essenu nameravajo osnovati naučno ministrstvo, kraljeve vlade v Düsseldorfu, Arnsbergu in Münsteru prvi nemški pedagoški seminar s psihološkim in pedagoškim laboratorijem za praktične vaje, biblioteko in zbirko učil.

Ljudskošolski učitelji so si že sami ustvarili mnogo zavodov, ki so urejeni po vzorcu univerz. Berlinsko učiteljsko društvo vzdržuje že več nego trideset let znanstvena predavanja, ki jih obiskuje letno po več sto učiteljev in učiteljic. Tudi po jako mnogih drugih nemških mestih prirejajo tamošnja učiteljska društva vseučiliščne kurze. Večja učiteljska društva v Berlinu, Lipskem, Monakovem in dr. vzdržujejo celo institute za pedagoška in psihološka raziskavanja, ki jih smatrajo najboljši znanstveniki za vzorne.

Prusija zapira še vedno učiteljstvu pot na univerzo, čeprav prireja tečaje v Berlinu, Poznu in Münsteru, ki so osnovani po vzorcu seminarjev. Na Saškem, Vrttembergem, Turinskem in Hesenskem pa more ljudskošolsko učiteljstvo že več desetletij obiskovati univerze.

To so šele začetki učiteljske izobrazbe, ki bi odgovarjala potrebi in duhu časa. Treba jo je temeljito reformirati v vseh ozirih. Predvsem naj se ne razlikuje od one — drugih stanov, ki zahtevajo temeljite, splošne, teoretične in praktične strokovne naobrazbe. Razlika med učitelji in nadučitelji (= profesorji, nadučitelj po-

meni namreč v Nemčiji našega srednješolskega učitelja) naj popolnoma odpade. Oboji potrebujejo v enaki meri temeljite splošne in skrbne pedagoške naobrazbe. Višja šola poučuje samo par predmetov več, ki jih na ljudski in nadaljevalni šoli ni, vse ostalo je pa v splošnem isto, zakaj torej povsem različna predizobrazba, zakaj se zapira učiteljstvu pot k izpopolnitvi, med tem ko je to dovoljeno njegovemu učencu. Razlika ni nikjer upravičena, obratno celo kvarna, ker se odrija pogosto mnogo bolj zmožnega učitelja in tišči dalje nenadarenega absolviranca gimnazije ali realke. Po temeljito izobraženem učitelstvu bi dobile tudi višje šole mnogo boljši material, kar je dandanes še posebno važno.

Učitelj in nadučitelj (= profesor!) potrebujejo isto izobrazbo, šele končno naj se učitelji v svoje predmete nekoliko bolj poglobe.

Današnje razmere je prav izborno karakteriziral že slavni profesor Rein iz Jene, ko je izrekel duhovito antitezo, da namreč manjka ljudskošolskemu učitelstvu znanosti (v Avstriji tudi psihologije in pedagogike), nadučitelju pa pedagogike.

Če osnujejo visoke šole za izobrazbo učiteljev nekaj odstotkov nenormalnih otrok, koliko bolj je še treba visokih šol za učiteljstvo normalnih, ki nam bodo s svojim delom in s svojo močjo zagotovili bodočnost.

V vseh nazadnjaštvih tekmuje naša Avstrija s svojo nemško zaveznico, samo tam, kjer je v resnici napredna, tam pa ne hodi z njo, mi omeni tovariš, ko sva čitala tu v prekrasni Genovi navedene misli in čakala na parnik, ki naju odpelje na otok Elbo.

Fran E.

## 25-letnica »Učiteljskega društva za postojnski šolski okraj«.

(Konec.)

Tovariš Horvat je nato poročal o zgodovini učiteljskega društva za postojnski šolski okraj.

Poročilo slove tako:

Viribus unitis!

Cesarjevo geslo.

Po tem cesarjevem geslu so se začeli združevati tudi njegovi zvesti podložniki. Ko se je pomnožilo število učiteljev, so se

škem potoku, 5 let pa sedaj v isti lastnosti na Jesenicah.

Neuravnano gmotno stanje, ločeno življenje od svoje družine, ki živi zaradi izobrazbe otrok v Ljubljani, pomanjkanje prave prehrane in prirejanje njegovemu želodcu primerne hrane, političke razmere na Jesenicah, vse to je zadnje mesece duševno in telesno tako vplivalo nanj, da se je umaknil iz vsake družbe in živel v težkem premišljevanju sam in zapuščen v svoji sobi.

Mesec dni pred počitnicami je jel vidno hirati. V počitnicah je pričel polegati, na zdravnikov nasvet pa je šel iskat zdravja v bolnišnico, kjer je za 14 dni umrl. Obdukcija je dokazala, da je imel bolezen tudi v črevesih.

Rešen je krutega boja, ki je usojen učiteljstvu, umaknil se je svetu, kjer je imela zanj vsaka cvetka trnje, vsako njegovo delovanje zavist.

Da bi našel pravega naslednika!

L. P.

združili tudi ti v svojih zvezah ter deželnih in okrajnih društvih, ker so izprevideli, da je le potom splošne organizacije mogoče doseči kaj uspehov.

Na ta način se je porodilo tudi naše društvo in se je ustanovilo v spomin 40-letnega vladanja našega presvetlega cesarja ter je naše tačasno učiteljstvo že ob rojstvu društva pokazalo svojo lojalnost napram svojemu vladarju. Tako tudi poslej, v dolgih 25 letih svojega obstanka ni nikdar zamudilo pokazati v besedah in dejanjih svojih vdanih čustev napram Njegovemu Veličanstvu in obenem Njegovim prejšnjim rodovini.

V veselih dneh se je radovalo naše učiteljstvo, enako tugovalo v bridkih slučajih, ko so strašni udarci usode udarjali na našega vladarja.

Zaradi prekratkega časa ne navajam posameznosti, ki so itak znane skrbnemu učitelju in učiteljici, a poudarjati moram z glasnim klicem dejstvo, da smo ta lojalna čustva razširjali v šoli med našo ljubljeno šolsko mladino, premnogo tovarišev pa tudi pri javnih manifestacijah. Poudarjam to dejstvo zlasti zaradi tega, ker se nam hoče z gotove strani in z dovolj očitnim namenom kratiti našo pošteno vdanost do našega Najvišjega gospodarja. Obenem se dovoljujem izreči jasno in odločno, da hočemo ostati nepremakljivi do konca dni našega življenja, namreč lojalni do mozga, po znanem pesnikovem izreku: »Mi pa ostanemo, kakor smo b'li.« (Ploskanje.)

Splošno sem prisiljen omeniti iz naše društvene zgodovine še eno dejstvo, namreč ločitev duhov v dvojni družbi.

V zgodovini društva berem, da so se hoteli odcepiti od nas kmalu po ustanovitvi društva naši Vipavci, toda ne zaradi tega, da ne bi se strinjali z načeli društva, marveč iz edinega vzroka, ker so od nas preoddaljeni in se ne morejo udeleževati naših shodov. Zato se je priredil v letu 1892 izredni občni zbor v Št. Vidu nad Vipavo, kjer se je zopet poravnala do tedaj nekoliko razrahljana edinost.

Prava ločitev duhov pa — kakor trdijo »oni« — se je začela v letu 1909, ne da bi za to dalo niti društvo samo, niti predsedništvo najmanjšega povoda.

Jaz sem 24 let član društva in — kakor me poznate, nočem se nikakor ponasati — sem tudi pobožen do skrajnosti, celo toliko, da je to nekaterim gospodom naravnost preveč — pa izjavljam odločno ob našem srebnem jubileju, da se niti v društvu niti iz društva ni pičice pisalo ali predavalo proti naši sveti cerkvi ali duhovščini. Če je kateri med nami, ki more kaj nasprotnega trditi, naj vstane! (Nihče!)

In najbolj karakteristične so besede, ki jih je izpregovoril l. 1900. moj nekdanji dobri tovariš Fr. Jaklič, da smo zaradi tega liberalci, to je po njihovem — seveda — brezverci, ker smo kot društvo privelek liberalne stranke. In čudo! Baš l. 1900 je ustanovil on učiteljsko društvece, ki je moralo uspevati celih 9 let s par člani in životariti v S. L. S. in so šele v tem letu naši sedanji »krščanski« tovariši spoznali, da smo mi »brezverci«. Iz tega spoznamo, da so bili oni vsaj jako, jako omejeni ali pa ni bil to resnični vzrok za odpad. Ker pa ne smatram svojih tovarišev za toliko zaostalih, smatram njihov odstop za oškodovanje splošnih učiteljskih namer, ker so s tem kršili slovo, le po kateri in zaradi katere bi mogli edino imponirati tudi vsem političkim strankam, pa bi še kaj več dosegli, vsaj nekaj pošte-

nejšega kakor smo — oziroma nismo — sedaj. V tem oziru so posebno pomembne besede nemškega pedagoga profesorja Peerza, ki je rekel: »Die Berufsgegnerschaft darf keine Politik und keine Grenzen kennen.« Se prej nekoč pa pravi: »Wie schade, daß die Lehrerschaft selbst in Berufsrängen getrennt marschiert! Bei keinem Stande findet sich nur ein Schein davon.« Za to bi staval stanovskim nasprotnikom ravno duhovščino kot zgled! V svoje katehetsko društvo ne pustijo nobenega učitelja-lajika niti od daleč, čeprav imamo tudi mi izpit za veronauk in sem ga n. pr. jaz ponudil 8 let s prav dobrim uspehom v Orehku. Dotični dekret hranim še sedaj. To sem moral povedati. Mene ste pa smatrali po večini že zdavnaj za odpadnika, ali ostal sem trd, neizprosen, mož jeklen do našega preve-selega dne, ker vem, da le značajen učitelj more vzgajati trdne značaje, kakršnih potrebuje naš, od vseh zapuščen, slovenski narod. (Dobro!)

Edino dobroto ima Slomškarija, in sicer to, da mora vsaka učiteljica, ki hoče dobiti 25%, prestopiti v njihovo družbo in se udeleževati tudi njihovih zborovanj. Pri nas pa smo tako jako tožili vedno o nezavednih, »prestemanih« učiteljicah. Sele v najnovejši dobi se je to izpremenilo. Vendar pa kot najboljšo smem imenovati vrlo tov. Bisailovo, ki je že 24 let članica društva. Vse druge, v prvem letu pristopivše — imenoma: Stuchly Marija, Fodkrajšek Zofija, Flesch Pavla, Brnot Marija, Souvan Marija, Perušek Karolina, Moser Marija in Praprotnik Zmagoslav — so se preselile drugam, umrle, se omožile ali pa odpadle.

Od učiteljev-članov iz leta 1888 živijo še v našem glavarstvu in so še člani društva tov.: Česnik Dragotin (ki pa je vmes odšel in se vrnil na Gorenjsko), Rudolf Janko, Skala Anton st., Zaman Fran, Mežan Miha, Punčah Fran, Kambič Ivan. — Zarnik Martin in Kalan Miha sta ostala v pokoji v okraju. — Drugod službujejo: častni član Dimnik Jakob, Hiti Matija, Trošt Ivo, Josin Teodor (meščanski učitelj na Dunaju). — Drugod so vpokojeni: Jelenc Štipko, Lah Andrej, Bozja Josip in Tomšič Stefan. — Drugačen posel ima Josip Kostanjevec. — Odpadla sta: v našem okraju Šuligoj Ivan in Levstik Anton, po domače Löwenstuck na ljubljanskem polju, ki — Levstik namreč — ne ve, kaj je značaj. Posnel sem po »U. T.«

Prva pravila je potrdila vlada z odlokom dne 25. maja 1888, št. 5334; podpisal Scherner, sedaj v Salzburgu kot deželni predsednik. Ustanovni občni zbor je bil 4. aprila 1888 v St. Petru. Tajnik je bil tedaj tov. Jakob Dimnik. Soglasno se je sklenilo, da pristopi društvo k takrat ustanovljeni »Zvezi slov. učit. društev.« — Prvi redni občni zbor pa je bil 4. julija 1888. leta v Senožečah. Prvi odbor, ki se je volil v Senožečah, je bil: Martin Zarnik predsednik; Štipko Jelenc, podpredsednik; Josip Kostanjevec, tajnik; Jakob Dimnik, blagajnik; Pavel Kavčič, namestnik tajnika; Filip Kette, pevovodja; Dragotin Česnik, namestnik. Članov je bilo 48, poznejša leta vedno manj. Znamenito je to, da sta bila ves čas obstanka samo dva predsednika, to sta tov. M. Zarnik in D. Česnik, ki je bil izvoljen leta 1903, katero leto sem prevzel tudi jaz tajništvo ter obhajala letos tako 10letnico svojih mandatorov. Pred menoj so bili tajniki: Josip Verbič, sedaj profesor v Ljubljani, potem Dav. Judnič, ki se je sam odpovedal leta 1898., za njim tovariš Fran Zaman do leta 1901; na to 2 leti Fetič-Frankheim, ki je odstopil zaradi preselitve v Mokronog. — Blagajnik je bil za častnim članom Dimnikom pisatelj Ivo Trošt več kot 9 let in za njim do današnjega dne naš tovariš Anton Skala st. — Pa tudi v odboru smo imeli eno kapaciteto, n. pr. Karel Javoršek z 2 izpitoma za meščanske šole, sedaj učitelj na trgovski šoli. Prva učiteljica je prišla v odbor Marica Dovganova leta 1904.

Častne člane smo si izbrali po vrsti: † Josipa Gorjupa, viteza pl. Slavinskega v Reki, mecena slovenskega šolstva;

ljubljanskega nadučitelja in mestnega svetnika Jakoba Dimnika in našega prvega predsednika Martina Zarnika, ki ga je odlikoval cesar I. 1898, s srebrnim križcem s krono.

Odlikovan je bil tudi naš ljubljani g. nadzornik z zlatim križcem I. 1898. Leta 1908. je bil enako odlikovan tov. Anton Skala.

Kako smo pa vršili svoje dolžnosti? Oglejmo si po vrsti, kateri namen ima društvo in kako ga je izvrševalo:

I. a) Vzajemno, vsestransko, pedagoško in didaktično izobraževanje učiteljev in učiteljic v korist ljudske šole in vzgoji mladine.

To se je vršilo po raznih zborovanjih, predavanjih in hospitacijah. Kateri izmed kolegov je k temu največ pripomogel, bo razvidno, če jih po vrsti navedem: Prvi je predaval Miha Mežan, tedaj učitelj v Slapem, o kmetijstvu. O tej temi je imel še eno predavanje pozneje sedaj vpokojeni tovariš Miha Kalan in po dva učna načrta za kmetijske nadaljevalne tečaje sta sestavila tovariša A. Skala in J. Grad. — Leta 1903. sem imel jaz javni nastop iz realij z učenci v Orehku. Leta 1894: Dav. Judnič je poročal o Lavtarjevi računski metodi in Ivo Trošt o enorazrednicah. — Prosilo se je že tedaj, da se odpravi iz ponavljalne šole telovadba, petje in risanje, kar se je pa zgodilo šele 10 let pozneje. — L. 1895: »Uporaba zemljevida za Postojnski okraj« — poročal R. Horvat. — »O formalnih stopnjah« — K. Javoršek. — »Pisanje in risanje« — Drag. Česnik in o prenapredbi pravil. — Zato smo prvič zborovali v Postojni v šolskem letu, namesto kakor prej v počitnicah. Po novih pravih je občni zbor sklepčen pri vsakem številu navzočih članov (prej 1/2).

— O risanju po naravi — predaval Horvat v St. Petru pri občnem zboru 1905. — Fr. Mercina istotam: »Učiteljevo delovanje na narodno - gospodarskem polju.« Poročal izborni. 13. VII. se je ustanovila podružnica v Vipavi zaradi novih pravil. Imela je po 3 šolah troje hospitacij. Toda podružnice ni odobrila deželna vlada in zato je zopet prenehala. (Vzrok: ker ni predložila svojih posebnih pravil.)

Delegati Česnik D., Skala A. in Rudolf J. so opravičili svoj štrajk na IV. deželni učit. konferenci 1905, kar je učiteljsvo s ploskanjem odobrilo.

1906: »Slikanje v ljudski šoli« — A. Stritar. Prof. Suher iz Ljubljane je kazal na podlagi slik in risb ljubljanskih šol, kako naj se to vrši.

— Nerazdeljen in razdeljen pouk na ljudskih šolah, poročal Horvat. Priporočal za na kmetih zadnje. Večina vendar kontra, češ, da je zadeva še premalo zrela. Na predlog I. 1906. se je izrekla zahvala Ganglu za izborni urejevanje »U. T.«

1907: »Pouk v oddelkih« — poročal Horvat. Učit. tiskarni sta se poslala dva deleža. Članov je bilo 57.

1908: Občni zbor na Razdrtem. Poročal D. Česnik o 60letnem jubileju vladarjevin. Slavnostni koncert v Postojni 27. junija 1908. Pri koncertu je sodelovala dr. Lampeta sestra, vrla učiteljica Pavla. Predsedništvo je izročila vdanostno izjavo Nj. Veličanstvu po okr. glav. — »O otroškem delu« — poročal Horvat. »O šolskih zamudah« — A. Skala.

Naše društvo in njega 20letnico je omenjal poročevalec A. Skala pri okr. učit. konferenci.

To leto največ članov: 71.

Koncert je dal 200 K dobička za Učiteljski konvikt.

1909 se je začelo prispevati za »Obrambni kamen« družbi C. M. in je danes že plačan. Članov 67. — Izrekla se je vdanost in spoštovanje nadzorniku.

1910: Razdrto. Poročal profesor Franke iz Ljubljane »O varstvu historičnih umetniških in prirodnih spomenikov«.

1911: Zopet na Razdrtem: 3 referati (višek).

1. »Kako ravnati z naglušimi in kako odpravljati izgovorne napake«. (Pojasnjeval z živim zgledom — dečkom, ki ga je pripeljal s seboj iz gluhošolnice vodja Grm.)

2. »Skiptikon« — ravnatelj Brinar.

3. »Kako deluj moderna šola za telesni razvoj mladine« — Zalezel.

Njegove nasvete, zlasti glede terminologije je a limine odklonil deželni šolski svet.

Članov 58.

1912. Občni zbor v Postojni.

Umrli častni član vitez Gorjup. Častni član Jakob Dimnik je obhajal srebrno poroko. Zaklicalo se mu je krepko: »Živela oba do zlate!« »Alkohol in mladina« — poročevalec Horvat. Izvolitev odbora za nabiranje za častni dar ob 60 letnici nadzornikovi.

b) Potezanje za blaginjo učiteljev in učiteljic:

Prvi referat (oziroma prošnja) za izboljšanje gnotnega položaja učiteljev je imel v društvu član Štefan Primožič. To je bilo I. 1896. — 2. VIII. 1897 je prosilo društvo dež. š. svet po Štefanu Primožiču za ureditev šol, pouka prostih dni, a deželni šolski svet je odklonil.

16. V. 1899. poslal odbor prošnjo na deželni odbor za zvišanje petletnic.

1900: Prošnja za javno kvalifikacijo in odbitek 1/2% doneska za okr. učiteljsko knjižnico. Poslednje je bilo uslišano.

13. VI. 1907. izredni občni zbor na Razdrtem zaradi povišanja plač in sicer zato, ser so se zvišale plače že doslej boljše plačanim duhovnikom in uradnikom.

Da bi država prispevala 50% k učiteljskim plačam, se je izvolil zastopnik za vseavstrijski shod na Dunaju in je bila sprejeta resolucija, da se paragraf 55, drž. šol. zakona izpremeni tako, da morajo učitelji prejemati iste dohodke, kot uradniki štirih najnižjih razredov.

Banka »Slavija« je plačala »Zavezi« 4083 K 34 v. t. j. dogovorjeni odstotek od zavarovancev - učiteljev, ki so zavarovani pri »Slaviji«.

Leta 1909. je občni zbor sklenil prošnjo na državni zbor za 50% prispevek k učiteljskim plačam.

V zadnjem triletnju je podrli vse naše upe deloma okupacija Bosne deloma Balkanska vojna. Tožna nam majka! — Človek - učitelj mora imeti v resnici jekleno srce, da ne obupa zaradi groznih razmer, v katerih živi zdaj in bije strašen boj za svoj in dragih svojcev obstoj.

Društvo pa je tudi v tem oziru izpolnilo tudi svojo nalogo v polni meri.

c) Vaje in produkcije v petju in godbi: Naše društvo je priredilo dvoje koncertov.

1. Veselica v korist društva dne 23. maja 1889. s tem-le vzporedom:

a) »Ustaj rode« — Eisenhut.

b) Prešernova oporoka — deklamacija.

c) Fr. S. Vilhar: »Mornar« — D. Česnik, spremljal H. Perné.

č) A. Nedved: »Moja rožica« — Čveterospev z bariton - solo. Peli Punčuh Leopold, Verbič Fran, Česnik in Perné.

d) »Štampilhar mlajši« — Gluma s petjem v enem dejanju.

e) Loterija.

f) Ples.

Poročevalec pravi, da se je izvršila prva veselica povoljno, da si ni donesla mnogo čistega dohodka.

2. Koncert v proslavo 60letnice ces. vlad. dne 17. junija 1908 — kakor že omenjeno.

Sploh je pa petje in glasba v postojnskem salonskem orkestru vedno gojila večina učiteljev.

č. Razširjanje sadjarstva:

Kakor sem že omenil, sta predavala dva tovariša o kmetijstvu in sadjarstvu ter o učnem načrtu. Poudarjam pa še, da je uprav med našimi kolegi prav dosti dobrih sadjarjev, ki opravljajo vzorno svoje šolske vrtove, le žal, da so ti zvečine mnogo premajhni.

d. Nagrobni spomeniki:

Postavili smo nagrobne spomenike sledečim tovarišem:

1. Filipu Ketteju v Košani I. 1891. — 2. R. Dolencu na Planini I. 1894. — 3. Ivanu Raktelju v St. Vidu I. 1899. — 4. Franu Grosu v Sv. Ivanu pri Matenji vasi 4. maja 1905. — 5. Ljuddevitu Kranjcu v Ljubljani I. 1908 in prispevek 30 K za nagrobnik v Mokronogu umrlemu Fetič-Frankheimu. — 6. Antonu Bezgu na Gočah 6. maja 1906. — 7. Napraviti ima pa društvo še 2 nagrobna spomenika in sicer nesrečnemu V. Brusu in mladi članici Franci Grumovi.

Blag bodi spomin vsem, ki so šli pred nami na pot v večnost, gotovo se jim godi bolje kot nam značajnim in poštenim učiteljem in učiteljicam.

Ne plaši nas vse preganjanje in vsakršno mučenstvo. Hudo je sicer učiteljevanje že samo na sebi, a najhujše je, ker ne najdemo za svoje pošteno, neumorno in dobro delo poštenih src. (Res je!)

Bore malo jih je med moškimi kremenjaki - poštenjaki klonilo svojo glavo, tem več žensk žensk. Toda naj nas to nikakor ne straši, saj imamo med sabo dovolj pravih ženskih junakinj, ki jih naj Bog poživi in ohrani!

Naprej — junaki — mučeniki! (Dolgotrajno ploskanje!)

Zaključek.

Predsednik: Preden zaključujem današnje zborovanje, Vas vse skupaj zahvaljujem za udeležbo in pozornost, posebno pa zahvalim našega častnega člana tov. Jakoba Dimnika, da nas je počastil in prišel med nas iz dahnje Ljubljane. Zahvalim g. Josipa Lavrenčiča, župana mesta Postojne, ki nam je s svojim lepim govorom dokazal, da se živo zanima za težnje učiteljstva in za razvoj šolstva. Zahvalim g. Frana Arka, predsednika krajnega šolskega sveta, da nas je obiskal in dal na razpolago tako okusno okrašeno šolsko sobo, in vobče: Hvala vsem, ki so na katerikoli način pripomogli, da se je današnji dan mogel proslaviti tako dostojno.

Zastave, ki smo šli za njo in ponosno 25 let, ne bomo onečassali tudi v bodoče. Ne maramo postati privešek kake stran-

ke ali kakega stanu, nego hočemo ostati neodvisni v svojem društvu, neodvisni člani, vneti za napredek šolstva in učiteljstva; zvesti, požrtvovalni sinovi in hčere svojega naroda. V ognju se čisti zlato, v viharjih značaji. Dokler bode vzgajalo slovensko mladino značajno, zavedno učiteljstvo, dotlej je upati, da se naš narod ne pogubi. Zaključujem današnje slavnostno zborovanje z iskreno željo, da dočaka krepko in čvrsto svojo 50letnico v ugodnejših razmerah. (Ploskanje.)

## Iz naše organizacije.

### Skupne zadeve.

#### Iz Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev.

Delegate je prijavilo:

XXVII. Učiteljsko društvo za mariborsko okolico:

93. Karel Pestevšek, nadučitelj — Slivnica.

94. Radovan Mejovšek, učitelj — Reka.

95. Cecilija Kocpek, učiteljica — Dobrovci.

XXVIII. Učiteljsko društvo za konjiški okraj.

96. Henrik Schell, nadučitelj — Žreče.

97. Ivan Kržič, učitelj — Spitalič: Namestnik:

29. Franc Golež, učitelj — Sv. Kungota.

XXIX. Kamniško učiteljsko društvo.

98. Tomo Petrovec, nadučitelj — Jarše.

99. Ivan Šmeidek, učitelj — Krtna. Namestnika:

30. Janko Toman, nadučitelj — Moravče.

31. Anton Grmek, nadučitelj — Krašnja.

XXX. Učiteljsko društvo za Ptujski okraj.

100. Anton Ogorelec, nadučitelj — Sv. Barbara.

101. Mirko Lešnik, učitelj — Sv. Vid.

102. Alojzij Selinšek, učitelj — Sv. Barbara.

XXXI. Postojnsko učiteljsko društvo.

103. Fortunat Lampret, učitelj — Trnovo.

104. Franc Starman, učitelj — Kuteževo.

105. Franica Vilhar, učiteljica — St. Peter.

106. Tinka Vilhar, učiteljica — St. Peter.

107. Ferdo Juvanc, šolski voditelj — Postojna.

XXXII. Deželno slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani.

108. Fran Črnogoj, nadučitelj — Barje - Ljubljana.

109. Janko Likar, učitelj — Ljubljana.

110. Fran Skulj, učitelj — Ljubljana.

XXXIII. Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem.

111. Anton Sivka, nadučitelj — St. Jurij ob J. ž.

112. Ljudmila Schreiner, nadučiteljica — St. Jurij.

113. Melhijor Rismal, učitelj — Rajhenburg.

Učiteljsko društva za politični okraj Ljutomer bodete poleg že prijavljenih delegatov še zastopali:

114. Ana Čuha, učiteljica — Sv. Duh na Stari gori.

115. Ema Zencovich, učiteljica, Sv. Jurij ob Ščavnici.

Učiteljsko društvo za Laški okraj bode zastopal namesto delegata Vilko Jurkota delegat Frančišek Zupančič, nadučitelj v St. Rupertu.

Delegatov še nista prijavili 2 kranjski učiteljski društvi; število članov pa nam še niso prijavila 3 kranjska in 2 štajerski društvi.

Ker potrebujemo število članov za statistiko v jubilejnim spisu, prav lepo prosimo dotična društva, da nam čimprej pošljejo te podatke.

Le malo časa je še do 25letnega slavlja, zato prosimo vsa Zavezina društva, da skrbje in agitirajo med svojimi člani za najmnogobrojnejšo udeležbo.

Storite vsi svojo dolžnost v tem pogledu, da impozantno nastopi Zaveza tudi kakor je nastopala vedno dosedaj.

Vodstvo Zaveze.

**Ozirajte se na tvrdke, ki objavljajo svoje oglase v Učiteljskem Tovarišu.**